

1-ին էջից

Աղ մղճավանջի լրտ առնելուն մես ես արդեն գիտեի, որ քողնելու եմ բոլոր գործեր եւ ուղղվելու սրշի այնքան քանի Կենտրոնական ռազմական հոսպիտալ։ Մինչ տեղ կիասմեի հիշում էի, թե ինչողես էին խան տարի առաջ ուղղաթիռները Երանմերով թրչում ռազմաճակատային Արցախից, ուղղակի մարտի դաշտում տեղափոխելով Վիրավորներին, որոնց «Երերունի» օդանավակայանից կազմակերպված տեղաբաշխում էին Երևանյան բազմաթիվ հիվանդանոցներում։ Այն ժամանակ Երևանքայինների հիվանդանոցի հիմքի վրա նոր-նոր ու հայտապես ստեղծեցին զինվորական հոսպիտալ։ Հիշում եմ, թե ինչողես «ԱՍՍ-ի աճերկյան օգնություն» հայկական հոլմանիտար կազմակերպության հիմնադիրներ, ամուսիններ Կարդիս եւ Սերի Նազարյանները օգներատիկ կերպով առաջին հերթին կազմակերպեցին հոսպիտալ աղափոխումը նոր թշուկական մահճակալներով։ Եվ աղա ձեզ զարկեցին զինվորա-

սում նրա Երեխաները՝ հինգ սարտկան Գարիկը եւ չորս սարտկան Միլենան: Իրենց Երեխաներին ու հիվանդներին շիասան Վահեի եւս երկու գործընկերները՝ միկրո-Վիրաբույժ Կաղիսան Արտակ Բայյանը եւ ընդհանուր ռազմադադասային Վիրաբույժ Գարիկ Սողոմոնյանը: Նրանք բոլորը գօնվում էին Երրորդ հարկում, Վերակենդանացման բաժանումներում: Նրանցից բացի ես Երեխ հոգի ասրբեր Վանավածիներով գօնվում էին բաղադրի այլ թժեկական հաստատություններում:

Ես այցելեցի Նրանց: Վահեն
անգիտակից վիճակում էր, դրված
արհեստական ժնշառության վրա:
Գանգոսկրի ծամր վնասված, ու-
ղեկզպած գանգուղեղի անառ-
միական վնասվածքով: Երկար
գրուցեցի Արտակի և Գարիկի հետ:
Նրանց վիճակն ավելի տանելի էր:
Բայց իհարկե տանելի՝ Վահեի
համեմատությամբ: Երկուսն էլ ու-
նեն քրոսկրի կոտրված, ուղեղի
ցնցում եւ մարմնի վրա ծեծի բազ-
մաթիվ հետքեր: Արտակի ձախ
աչքն աճքողոզվին ուղանակված

արտնությունները, կտսնես, որ
մենք ել նորմալ դաշլամեն կոլ-
նենանք»: Այսինք որ, ոչ միայն օ-
րենսդրի հիմանություն, այլև ար-
դեն ավելի վեր ձգտող օլիգարխ-
ների վասնզավոր բաղաբակա-
նացվածության խնդիրը միշտ ել-
կանգնած է եղել մեր արջեւ: Դա
սուր եւ առանձին թեճա է, որը
դահանջում է անհաղղաղ լու-
ծում: Իսկ «Հարսնաբարի» ներկա-
յիս ողբերգության հարցում մենք
դեմք է աս ավելի կոնկրետ խն-
դիր լուծենք: Քիրավի ճիշտ էր
Արիստոնելը իր մօսակած հատու-
բանաձեւով՝ «ճշմարտությունը
կոնկրետ է»: Իսկ սվալ կոնկրետ
դեմքում ճշմարտությունը դա-
հանջում է դատախանել այն
հարցին, թե ովքի՞ են այդ սա-
կանիները, որ այդքան ծգրղական
են երիտասարդության համար:
Այդ ի՞նչ մասնագիտություն է հո-
րինված՝ ուստորանի կամ որեւէ
այլ մասնավոր հաստատության
դահղանություն: Մի է իրավունք
սկզել «անվանգության ծառայու-
թյուն» լուրջ բարակապակցու-
թյանք որակավորել նման վտա-

Ես ներկա էի հիվանդասենյակում, որտեղ Հայաստանի առղջաղափրյան նախարար Դերմիկ Դումանյանը գրուցում էր մի կիս Լեռնայի՝ Վահե Ավետյանի մոր հետ։ Պարզվեց նրանի երեամի դետական բժշկական ինստիտուտի նոյն կուրսում են սովորել։ Լինելով բժշկութի՝ նա լավ գիտեր ամեն ինչ իր որդու վիճակի ծանրության մասին։ Այս հավասարացմանը, թե չարագործները խսորեն կղածվեն, տիկին Լեռնան ցածրածայն դատասխանեց։ «Այդ հարցն ինձ արդեն չի հետարքութիւն»։ Ես նայում էի նախկին հաճակուրեցիների դեմքերին, որոնց վրա, թվում է, մի դահգօագրվեց հանդիման ուրախությունը, բայց դեռ երկար ժամանակ չին կարողանում սկսել խոսակցությունը։ Նա հասկանալ սկեց, որ այդ կաղապարությամբ հուզում է եւ այն հարցը, թե ինչպես կարող էր ընդիմանալ նման բան կատարել։ Խոսնվածց, որ գիտ ու տեսնում է, որ ամեն ինչ արկում է որդու կյանքը փրկելու համար։ Մի ինչ-որ դասի

Նազո՞ն Շեֆերի համար դատարան
Են մարդ սպանել: Դա արդեն բա-
ղավացի չէ: Դա սրուկ է: Մեկ այլ
տղամարդ համեմառություն կա-
տարեց Եկեղեցու հետ. «Խփել Եւ
ծեծել մարդուն,- ասաց նա,
նույն է, թե Եկեղեցի կործանես»:

Մարդուն չեղացաւ հա-

Մթության մեջ գրաբնից հա-
նեցի գրառումների փորիկի գրելովը
եւ ներկաներից աննկատ հաջո-
ղացի ուղղակի կազմին գրել եր-
կու բար՝ «Սարդ-Եկեղեցի»։ Ես
չեմ կարծում, փրուն ու բարձ
դասէկու և «Սարդ-Եկեղեցի»։ Իսկ
ինչո՞ւ ոչ Սարդու մեջ, ինչուն ե-
կեղեցում, քանիված է հրաշագոր-
ծություն, ոզի, հոզի, անկրկնելիու-
թյուն, ինչուն որ իր զարդանախ-
ուռով անկրկնելի է յուրաքանչյուր
խաչար։ Իմ Մարկոս դապր զա-
նազան առիթներով հաճախ էր
կրկնում։ «Զի կարելի անծանոթ
մարդուն վաս վերաբերվել միայն
այն դաշտառով, որ նա անծանոթ
է»։ Երեխա ժամանակ այնքան էլ
չի հասկանում այդ մտքի իմաստը։
Դեռագյուր միայն կարողացա
բանաձեւել ինձ համար։ Իսկ իրա-
կանում ի՞նչ իմանաս։ Գուցե այդ

Հասնիցն մը որդեգի Ասծոն մատիճ *Eջլր օրւազրից*

կան հոսդիտալի ժինարարության ու սարգավորմանը: Զեղ կարող չնշաբերել եւ այն, որ հանրապետության առողջապահության նախարարությունում այդ ժամանակ ստղծվեց հատուկ ծառայություն՝ անմիջականորեն մարտադաշտում նախնական բուժօգնության կազմակերպման ադմինիստրացիայի համար: Այդ ծառայությունը գլխավորում էր այն ժամանակվա առողջապահության առաջին փոխնախարար Դերենիկ Դումանյանը:

Կատարվեցին ավելի բան տասը հազար վիրահանություններ: Եպ ամենազիշավորն այն է, որ փրկվածների մոտ ութան տոկոսը վերադարձավ ռազմադաշտ: Իսկ դա կազմում էր մի բանի դիվագիա: Անգին էին այդ տղամերը, որ արդեն, ինչուս ասում են՝ վառողի հոսն էին առել, ձեռք բերել անգնահատելի ռազմական փորձառություն: Այսիսկ էր մեր ռազմական թիւհանուրի հիրավի հերոսական միւրանքը: Զի՞ որ այն ժամանակ մեր ողջ բժկությունը, կարելի է ասել՝ ռազմական էր:

Ես բարձրացա հոսդիտալի գլխավոր մասնաւունքի երրորդ հարկը: Յիշում եմ, որ այստեղ մոտավորաբես իննունմակամների վերջերին դաշտայինության նախարար Վազգեն Սարգսյանը հանդիսավոր դայնաներում Վարդգես Նաջարյանին ժանրից թժկական ծառայության գնդադիտի կոչում էր անձամբ նրա ուսերին հացգեց գնդադիտական ուսադիրներով կիտելը: ճակատագրի հեօնմանին հենց այստեղ, երրորդ հարկում է վերակենդանացնան բաժանմունքը, որտեղ դաշտական բաժանմունքը, որտեղի վիճակն էլ ծանր է: Մեկը մահամեռք է:

Այդօր, հունիսի 18-ին, երեք էլուանավորված վիրահատություններ էին անցկացնելու: Սակայն մայոր Կահե Ավետյանի դեկավարած ջԿԱ բաժնանումի ավելի քան երեսուն հիվանդներ աղարյուն սղասեցին իրենց բուժող թժէկին: Ինչպես նախորդ երեկո տանը էին աղարյուն սղա-

Ամեն or «Հարսնաբարի» ողբերգության մասին մեր մանուկում տպագրված բազմաթիվ մեծ ու փոքր հոդվածներ են կարդում: Դիմումը առաջին անգամ է հայոց ազգային պատմագիր և ազգային պատմագրություն:

Տուն էի հեռուստանյութեր: Կիսում

զավոր ինքնազորներունենությունը: Ի՞նչ դրոց են անցել նորահայս «կուտեցների» այդ սնածուները: Ինչորիսի՞ դասեր են անցել: Ովեր են սրանց կուտեցները: Ասում են, կարատի դարավագնուներ են անցել: Դժվար թե նրան յուրացրած լինեն այդ հինավուրց արեւ- յան իմաստուն մարտարվեսի խ- կական հիմունները: Եթե ան- ցած լինեին կարատի հիմուններ, ապա դեմք է հինավային, որ կարատեն մի ողջ փիլիսոփայու- թյուն է, այլ ոչ թե ծեծուաշդ: Կա- րատեն գրուն արդարություն է, որն արգելվում է, ասենք, Երկու նա- դում հարձակվել մեկի վրա: Կա- րատեն դայլար է: Բայց բարոյա- կանության դայլար՝ անբարոյա- կանության դեմ:

Այս, թե ինչ եւ ինչողես է տեղի ունեցել «Կարմաքարում», նորմալ մարդու համար անհնար է Ակարագբել, բացատել, բանզի ամհնար է հասկանալ: Խոսն այստեղ ակնհայս դարդողիայի մասին է: Միաժամանակ չի կարելի նրանց նույնիսկ շիզոֆրենիկներ համարել: Մոլագառ-դեղուսիվ հոգեկան խանգարմանը տառապղոյ մարդիկ ի վիճակի չեն ամհավատայի ատելությամբ, եւ որ զիսավորն է՝ ցինկի հաշվենկատությամբ խճերով բաժանքաժամ անել իրենց զոհերին, որոնի երեք չին սղասի, թե այդ-քան զազանաբար են վարվելու իրենց հետ: Ես չեմ ուզում գրել մանրամասների մասին: Զետ ցանկանում անունները տալ նրանց երիսաններին եմ խղճում: Դա արդեն բնիշների, դատախազների, դատավորների, փաստաբանների գործն է: Վերջիվերջո չմոռանամ հռոմեական իրավունքի գլխավոր սկզբունքը՝ «Լոյր մյուս կողմին»: Թեեւ ինս համոզված են, որ «մյուս կողմը» ոչ միայն սկսելու է արդարանալ, այլև, Տյուտէի խոսերով ասած, «չարախոսել զոհին»:

Հաստա երթիւ չեմ մոռանա
Գառնիկ Ավելյանի (Վահեի հր)՝
դեմք, աչերը, ձայնը, երբ հոսմի-
սայի թիւկների եւ Յայստանի
նախագահի կնոց՝ տիկին Ոհմա-
յի ներկայությամբ, Երկար լուելուց
հետ խոր շունչ խաւոց եւ ցածրա-
ձայն արտաքրեց. «Ոչ մեկին չի
ցանկանա...»։ Նա չկարողացավ
նախադասությունն ավարտել։

իհվանդասենյակում մեռյալ լրություն տիրեց:

Տիկին Լենորան հայացք թեժեց: Թաշկինակով ծածկեց վետով ու տագմանով լցված աշերը եւ հազիկ լսելի արտաքերեց. «Անընդհատ աշխիս առջև են կանգնած բոռնիկներ: Վահեի երեխաներ»:

Արագիններից մեկը վիրավոր-
ներին (սա հենց ճիշտ էր մինչ է
«Վիրավորներ») այցելեց դաս-
տանության նախարար Սեյրան
Օհանյանը, որը երկար մնաց Կա-
հեի անկողնու կողին և աղա՝
Արտակի և Գարիկի հիվանդաւե-
նյակում: Ենթականերին տվեցին
բոլոր կազմակերպչական հրա-
հանգները: Արդեն ուժ երեկ էր: Ի-
մանալով այն մասին, որ հնումի-
տայի դարդասների մոտ հավա-
վել է ժողովուրդը, նախարարը
կանգնեցրեց մեենան:

115

անծանոր մարդու մեջ ինքը՝ Սերդոյ Մաշտցն է, կամ Նարեկացին, Ավելի հահիալյանը կամ Վիկտոր Շամբարձումյանը։ Դե լսվ, թե կուզ հասարակ մահկանացու, բայց նա fn հայրենակիցն է։ Կամ, դուեի բատերով ասած միաժամանակակալիցը, դարակից։ Սարդ է, ու վերց։ Զատեն սղա է։ Բժիշկ է։ Զինվորական բժիշկ է (թեեւ առավել եւս, որ բժիշկ է, զինվորական բժիշկ է)։ Կրկնում եմ նարդ է։ Ի՞նչ ասել է «անծանոր»։ Ես չգիտեմ, թե «անծանորն» ինչ է։ Մանավանդ մեզ մոտ, մանավանդ այն ամենից հետո, ինչ դարերով Վերապրեց մեր ժողովուրդը։ Ինչ Վերապրեց խաներող դարում։ Ինչ Վերապրում է այսօր։

Վերադարձնանի «ճշմարտություն» կոնկրետ է՝ արխտության բանաձեկին: Հանցագործությունը կատարել են մասնավոր ռեսուրաններ:

Ահա արդեն 15-20 տարի հասարակությունը նրանց համարում է ողորմելի սրովմեր, որոնք դժևակալեզարք ալյասարկում են ինչ-որ կուտերի, որոնք բաղադրում են քանակարժեց զիմերի մի ող ավտոհանրությունը։ Կուտերի, որոնց արհամարհում է ինը Աստված։ Կարդացել Աստվածառւն։ Այդ ո՞ր մի օրենքով են աշխատում այս ճամանակիները։ Կա՞ արդյոք օրենի ոլորտում գտնվող թեկությունը մեկ դրույթ ճամանակում հաստատված դարձան։ Այս հարցերով ես դիմեցի ոստիկանության հատուկ կարեւոր գործերով մնանական վաշչության դեմ Կահագան Հարությունյանին։ Հենց այդ վաշչությունն է զբաղվում «Հարսնանախ» գործով։ Պարզ էց, որ նեզ մոտ այդպիսի դաշտունական դրույթ չկա։ Ասենի, եթե լավ մնածես, դրա կարին ել չկա։ Չե՞ որ հանրադեսական ոստիկանության կառուցում կա մի հակայական զիմավոր վաշչություն՝ դետական դահդանության գծով։ Ստե՛ որեւէ, ոչ միայն դետական, հաստատություն, հիմնարկություն, ժինություն, որտեղ մուտքի մոտ բազմել է դահդանանք՝ անեղից հաճախ՝ զիմավոր։ Դա դաշտունական դեմք է, որը ներկայացնում է կառավարական հաստատություն։ Նրանք մասնագիտական են մեթոդական առումով ենթակա են դետական ոստիկանական

